

Huvudman

Herrljunga kommun
herrljunga.kommun@herrljunga.se

Ärendet

Tillsyn av grundskola vid Altorpskolan AC i Herrljunga kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Herrljunga kommun att senast **fredag den 14 juni 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande garanterad undervisningstid, extra studietid, särskilt stöd och åtgärdsprogram samt att åtgärda och följa upp ärenden där elever utsatts för kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Herrljunga kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Herrljunga kommun ska vidta följande åtgärder

Garanterad undervisningstid

1. Se till att elevernas undervisningstid utgår från den timplan som huvudmannen beslutat om (9 kap. 4 § skolförordningen).
2. Se till att eleverna får minst sin garanterade undervisningstid, i respektive ämne (10 kap. 3 och 5 §§ skollagen).

Extra studietid

1. Se till att eleverna erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid minst två timmar per vecka (10 kap. 5 a § skollagen).

Anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd samt åtgärdsprogram

1. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle innan den 29 mars 2024 följer upp med samtliga lärare att det står klart för dem om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur denna uppföljning har genomförts. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § andra stycket skollagen, 3 kap. 7 § skollagen).
2. Se till att för varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn ska rektorn starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 7 mars – 10 juni 2024 och vilket datum en utredning startat för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
3. För varje sådan utredning om särskilt stöd som avslutas innan 31 maj 2024, ska rektorn fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller besluta att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats avseende perioden 7 mars 2024 – 10 juni 2024. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 14 juni 2024 (3 kap. 9 § skollagen).
4. Se till att åtgärdsprogram utvärderas vid angiven tidpunkt. Efter genomförd utvärdering ska rektorn fatta beslut om eleven fortsatt är i behov av särskilt stöd eller om åtgärdsprogrammet ska avslutas (3 kap. 9 § skollagen). Rektorn ska inkomma med resultat av de utvärderingar som genomförts innan 10 juni, samt det dokumenterade beslutet detta mynnat ut i.

Arbetet med kränkande behandling

1. Se till att, i de fall huvudmannens utredning utmynnar i en konstaterad kränkning, rimliga åtgärder vidtas för att förhindra framtida kränkande behandling (6 kap. 10 § skollagen).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Herrljunga kommun en anmärkning avseende brister rörande att utreda elevers frånvaro, sätta in åtgärder för att frånvaron ska minska samt anmäla till huvudmannen att en utredning av en elevs frånvaro har inletts. Herrljunga kommun ska senast **fredag den 14 juni 2024** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser skolans arbete med att skapa trygghet och studiero, plan mot kränkande behandling samt modersmålsundervisning.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.gotborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:6865) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2023 inlett en tillsyn av Altorpskolan AC i Herrljunga kommun. Ansvarig rektor är ny på skolenheten och tillträdde som rektor i juni 2023.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Altorpskolan AC följer gällande bestämmelser om garanterad undervisningstid, extra studietid, särskilt stöd och åtgärdsprogram, arbetet med kränkande behandling, arbetet med trygghet och studiero samt modersmålsundervisning.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer den 7 och 8 december 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. skolenhetens plan mot kränkande behandling, kränkingsutredningar och åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inför tillsynen begärt att få ta del av skolans timplan där det framgår hur mycket undervisningstid eleverna får i respektive ämne och årskurs. Huvudmannen har inkommit med två olika timplaner, en som huvudmannen har beslutat om och ytterligare en timplan. Dessa två timplaner överensstämmer inte. Till exempel uppges i huvudmannens timplan att eleverna ska ha undervisning i musik 60 minuter i veckan i årskurs 7 och 75 minuter i årskurs 9. I den andra timplanen uppges att eleverna ska ha undervisning i musik 55 minuter i veckan i årskurserna 7 och 9. Det innebär en skillnad i elevernas undervisningstid motsvarande 20 minuter varje vecka. När Skolinspektionen jämför de olika timplanerna med klassernas scheman framgår att det inte är huvudmannens beslutade timplan som ligger till grund för schemaläggningen. Den andra timplanen som skickats in stämmer nästan fullt ut med elevernas scheman. Skolinspektionen utgår därför utifrån denna timplan i sin utredning och bedömning.

I timplanen framgår att eleverna får för lite undervisningstid i sex ämnen; bild, idrott och hälsa, musik, slöjd, engelska och matematik. I matematik får eleverna sammanlagt 8 timmar för lite undervisning i högstadiet, och i musik får eleverna 14 timmar för lite undervisningstid i högstadiet. Att eleverna i aktuella ämnen får en undervisningstid som ligger under den garanterade undervisningstiden framgår tydligt av timplanen som skickats in till Skolinspektionen. Eleverna ska exempelvis ha minst 400 timmar matematikundervisning i högstadiet enligt skolförordningen. På Altorpskolan får eleverna enligt timplanen ca 392 timmar i ämnet.

Skolinspektionen har intervjuat de lärare som har gjort schemaläggningen innevarande läsår. Lärarna berättar att det var den föregående rektorn som beslutade om hur mycket undervisningstid som eleverna skulle ha i respektive

ämne och årskurs, samt att de enbart lagt in undervisningstimmarna i skolans schemasystem. Lärarna säger att det inte görs någon uppföljning av utförd undervisningstid eller kompensation för undervisning som faller bort exempelvis vid nationella prov eller besök av externa organisationer. Det innebär enligt lärarna att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid. Lärarna uppger också att de lärare som undervisar i So- och No-ämnena (inklusive teknik) själva beslutar om hur timmarna ska fördelas mellan de olika ämnena, samt att rektorn inte gör någon uppföljning av hur många undervisningstimmar eleverna får i respektive ämne.

Elever berättar att de har utvecklingssamtal två gånger per läsår, på så kallade "hemstudiedagar". Hemstudiedagar innebär att eleverna inte har någon undervisning utan arbetar med en hemuppgift samt kommer till skolan för utvecklingssamtal. Uppgiften kan handla om mobbning eller att eleverna tittar på en film och besvarar frågor. Eleverna säger att uppgiften tar ca 30 – 60 minuter och att de därefter är lediga. Vid den senaste hemstudiedagen hade eleverna ingen hemuppgift att genomföra utan var lediga.

I inskickad information inför tillsynen uppger rektorn att de lärare som har lagt schemat för innevarande läsår, på uppdrag av tidigare rektor, har utgått från gällande timplan. Rektorn uppger även att han har kontrollerat schemat utifrån gällande timplan och kommit fram till att eleverna får minst den garanterade undervisningstiden. Rektorn säger att han inte har gjort någon uppföljning av elevernas genomförda undervisningstid samt att han inte har kompenserat för förlorad undervisningstid exempelvis vid besök av externa organisationer eller hemstudiedagar.

Rättslig reglering

I skollagen framgår att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara 6 890 timmar. Undervisningstiden för elever på högstadiet ska vara minst 2 548 timmar (10 kap. 3 och 5 §§ skollagen och bilaga 1 skolförordningen).

Av skolförordningen framgår att huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden (9 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte ges minst sin garanterade undervisningstid. Utredningen visar att den undervisningstid som eleverna får inte utgår från huvudmannens beslutade timplan, och att undervisningstiden i flera ämnen ligger under den garanterade undervisningstiden. Därtill görs ingen uppföljning av utförd undervisningstid och eleverna kompenseras inte när undervisningstid utgår, exempelvis vid besök av externa organisationer eller så kallade hemstudiedagar. Det innebär att eleverna inte får den undervisningstid som de har rätt till.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I inkommen information från huvudmannen samt i intervjuer med elever, lärare och rektorn framkommer att eleverna erbjuds extra studietid (läxhjälp) vid ett tillfälle per vecka, en timme, i direkt anslutning till elevernas skoldag.

Rättslig reglering

I skollagen framgår att elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet som eleven tillhör (10 kap. 5a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte erbjuds extra studietid minst två timmar i veckan, vilket är en brist.

Anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd samt åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd

Skolinspektionen har inför tillsynen tagit del av betygskatalogerna gällande nuvarande årskurs 8 och 9 för höstterminen 2022 samt vårterminen 2023. I betygskatalogerna för vårterminen 2023 framgår att 37 elever har betyget F eller streck (inget betyg p.g.a. frånvaro) i minst ett ämne. 17 elever har betyget F eller streck i minst fem ämnen. Även av betygskatalogerna från höstterminen 2022 framgår att ett stort antal elever, 39 stycken, har betyget F eller streck i minst ett ämne.

Av intervjuer framgår att alla elever som trots extra anpassningar riskerar att inte nå de betygskriterier som minst ska uppnås inte anmäls till rektorn. Lärare uppger att många av eleverna hade behövt stöd tidigare under sin skoltid eftersom de ligger efter redan när de börjar på skolan. Det finns till exempel enligt lärarna många elever som inte kan läsa, vilket påverkar måluppfyllelsen i alla ämnen. Lärarna säger att en anmälan till rektorn att en elev, som trots extra anpassningar, riskerar att inte nå betygskriterierna som minst ska uppnås görs via "öppen dörr" till elevhälsan, där även rektorn deltar. Detta bekräftas både av elevhälsan och av rektorn. Lärarna säger att en sådan anmälan till exempel kan handla om att elever har flera F eller har en social problematik. Dock så är det inte alltid som en sådan anmälan görs. Lärare säger att om elever trots extra anpassningar får eller riskerar att få F i betyg, tar undervisande lärare istället kontakt med vårdnadshavare, eller

med mentorn som i sin tur tar kontakt med vårdnadshavare. På frågan om när rektorn i dessa fall får information om att elever riskerar att inte nå betygskriterierna svarar några lärare att de inte kontakter vare sig rektorn eller elevhälsan, rektorn får i så fall på eget initiativ kontakta lärarna för att få information. En lärare uppger att betyget F i enstaka ämnen inte når fram till rektorn. En annan lärare säger att bara för att en elev har fått F i ett ämne betyder inte det att eleven behöver särskilt stöd, utan att det kan behövas justeringar i undervisningen, till exempel en anpassad studiegång för att kunna fokusera på vissa ämnen.

Både rektorn och elevhälsan säger även att de har fått information om eleverna som inte uppnår betygskriterierna vid genomgångar efter elevernas utvecklingssamtal, där mentorerna tillsammans med rektorn och elevhälsan går igenom samtliga elever. På det sättet, menar rektorn, har han fått information om vilka elever som har anmälts. Rektorn, lärarna och elevhälsan uppger att p.g.a. att det inte funnits någon specialpedagog på plats sedan våren 2023 har inga utredningar om särskilt stöd genomförts. Den nuvarande specialpedagogen har vid tidpunkten för Skolinspektionens besök i december 2023 varit i tjänst i en månad, och har inte fått i uppdrag att genomföra några utredningar. På frågan om vad som gjorts för de elever som har anmälts svarar rektorn att lärarna har fortsatt med extra anpassningar. Elevhälsan berättar även att två elever har undervisning i särskild undervisningsgrupp, utan upprättade åtgärdsprogram. För en av dessa elever säger elevhälsan att ett åtgärdsprogram ska upprättas, trots att utredning saknas.

Åtgärdsprogram

Skolinspektionen har vid besöket tagit del av skolenhetens samtliga åtgärdsprogram, sju stycken. Rektorn och elevhälsan uppger att det inte har genomförts några utredningar inför beslut om åtgärdsprogram. Elevhälsan säger att de åtgärdsprogram som finns är beslutade på tidigare underlag, samt att det finns ett par elever som får undervisning i särskild undervisningsgrupp utan vare sig utredning eller åtgärdsprogram. I åtgärdsprogrammen framgår att sex av eleverna har stöd i form av särskild undervisningsgrupp och en elev har enskild undervisning. Därtill har två elever anpassad studiegång. I åtgärdsprogrammen finns inga kopplingar till vare sig ämnen eller betygskriterier. På frågan om varför samtliga åtgärdsprogram innehåller insatser där eleverna undervisas utanför sina ordinarie undervisningsgrupper svarar rektorn att det kan bero på att lösningar skett ad hoc. Rektorn säger även att det inte har genomförts några utvärderingar av befintliga åtgärdsprogram. På frågan om, med hänsyn till att utvärderingar inte har genomförts, hur rektorn vet att åtgärderna i elevernas åtgärdsprogram är adekvata svarar rektorn att den lärare som arbetar i den särskilda undervisningsgruppen har god koll på elevernas utveckling och vet vad de behöver. Läraren i den särskilda undervisningsgruppen är enligt inskickad dokumentation inte legitimerad.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd (3 kap. 7 § skollagen).

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

I skollagen framgår att om det finns särskilda skäl får ett beslut om åtgärdsprogram för en elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan innebära att särskilt stöd ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till (3 kap. 11 § skollagen).

I skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program (3 kap. 12 § skollagen).

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av åtgärdsprogrammet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Av Skolverkets allmänna råd om arbetet med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram framgår att det är viktigt att beslut om placering i särskild undervisningsgrupp och enskild undervisning i grundskolan inte är mer ingripande än nödvändigt. Placeringen ska ses som en lösning när alternativet att låta eleven gå kvar i den ordinarie undervisningsgruppen har prövats (Kommentarer till

Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram sid 33).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns flera brister i skolenhetens arbete med särskilt stöd. Av utredningen framgår att det inte står klart för lärare att de ska anmäla till rektorn när de befärar att en elev riskerar att inte uppfylla de betygsriterier som minst ska uppfyllas, trots insatser i form av extra anpassningar. Trots att ett mycket stort antal elever har betygsatts med F, eller streck, i ett eller flera ämnen har inte några utredningar om elevers behov av särskilt stöd startats. Befintliga åtgärdsprogram, som rektorn beslutat om, har upprättats utan utredning av elevernas behov. Därtill har det inte gjorts någon utvärdering av de aktuella åtgärdsprogrammen, vilket innebär att det inte går att avgöra huruvida åtgärderna faktiskt är adekvata. Samtliga elever som har upprättade åtgärdsprogram har dessutom ingripande åtgärder såsom särskild undervisningsgrupp, anpassad studiegång eller enskild undervisning. Att åtgärdsprogram upprättas utan en utredning av elevers behov innebär att det finns en risk att de insatser som ges inte ger avsedd effekt. Därtill ska särskilt stöd som huvudregel ges inom elevers ordinarie undervisningsgrupp. Om det finns särskilda skäl, och om särskilt stöd i ordinarie undervisningsgrupp har testats, får undervisning ges enskilt eller i annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp).

Arbetet mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inför tillsynsbesöket begärt att få ta del av de senaste tre kränkingsutredningarna som inkommit och utretts på skolenheten. Huvudmannen har inkommit med tre ärenden, varav två inträffade i november 2022 och en i augusti 2023. Händelserna som ägt rum rör våld, hot om våld samt verbala kränkningar. Endast i ett av ärendena framgår att någon åtgärd vidtagits för att förhindra att händelsen ska upprepas, och då i form av "samtal". I de andra två ärendena har inga åtgärder vidtagits. Inte i något av ärendena framgår att en uppföljning har gjorts eller ska göras.

I intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och rektorn framgår att anmälningar om kränkande behandling görs och att rektor och huvudman får information om de händelser som inträffat. Eleverna berättar att de känner sig trygga på skolan men att det i början av höstterminen var mycket slagsmål på skolan, vilket nu har minskat. Eleverna säger också att det förekommer ett hårt språkbruk mellan eleverna, vilket även bekräftas av lärarna. Lärarna beskriver att om de ser eller får information om att en elev kan vara utsatt för en kränkning så anmäls händelsen i ett digitalt ärendehanteringssystem. Elevhälsan säger att det finns en samsyn bland

personalen kring vilka händelser som ska anmälas och vem som ansvarar för det, samt att det görs många kränkingsanmälningar på skolan. Rektorn uppger att både han och huvudmannen får information om anmälda kränkningar genom det digitala ärendehanteringssystemet.

I skolenhetens plan mot kränkande behandling framgår att rektorn är ansvarig för att utredningen om kränkande behandling genomförs skyndsamt, samt att åtgärder ska vidtas i de fall där kränkande behandling kan konstateras. Åtgärderna ska även följas upp. Slutligen anger rutinen att rektorn efter uppföljning ska avsluta ärendet och rapportera till huvudman, även om det finns kvarvarande åtgärder. I rektorns svar inför tillsynen beskriver rektorn att om han och mentorn, efter samtal om en händelse som anmälts, bedömer att ett ärende är färdigutrett så gör rektorn inget ytterligare i ärendet. Rektorn uppger också att han i andra fall har kallat elev och vårdnadshavare till möte efter en anmälan, för att visa att skolan tar händelsen på allvar och för att utreda vidare samt bestämma hur de ska gå vidare.

Eleverna berättar att lärares tillsägelser eller de kränkingsanmälningar som görs inte ger någon effekt. Även lärare uppger att det inte händer så mycket efter en kränkingsutredning, och en lärare säger att man kan behöva anmäla en elevs kränkningar flera gånger för att åtgärder ska sättas in. Samtliga lärare säger att det inte sker någon återkoppling, efter att de genomfört en utredning, om vilka åtgärder som ska vidtas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Skolinspektionen har efter tillsynsbesöket begärt att få ta del av samtliga kränkingsanmälningar, och utredningar av dessa, som inkommit under höstterminen 2023. Huvudmannen har inkommit med en sammanställning där 16 anmälda ärenden framgår. Några av ärendena rör samma händelser. I sammanställningen framgår till exempel att elever utsatts för fysiskt våld, dödshot samt verbala kränkningar. I flera fall har elever filmat händelser och lagt ut på sociala medier. Endast i tre händelser har åtgärder satts in för att förhindra att händelsen ska upprepas, och då i form av samtal. I majoriteten av ärendena har inga åtgärder satts in, trots att händelserna bedömts vara kränkande behandling.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att alla som verkar inom utbildningen ska aktivt motverka alla former av kränkande behandling. En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i

framtiden (1 kap. 5 §, 5 kap. 6 §, 6 kap. 10 § skollagen, Lgr22, Skolans värdegrund och uppdrag, förståelse och medmänsklighet 2.1 Normer och värden).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med kränkande behandling. Utredningen visar att personal anmäler händelser som kan innebära att elever utsatts för kränkande behandling, samt att en utredning påbörjas. Dock så leder inte utredningen till att adekvata åtgärder sätts in. Därtill genomförs inte någon uppföljning eller utvärdering och ärenden avslutas innan det kan konstateras att den kränkande behandlingen har upphört. Syftet med en utredning är att samla in tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna göra en bedömning om en elev har blivit utsatt för en kränkning, och vilka åtgärder som i så fall måste genomföras för att få stopp på kränkningarna. För att vara säker på att den kränkande behandlingen inte fortsätter behöver åtgärderna följas upp och utvärderas. Om det visar sig att åtgärderna inte gett avsedd effekt behöver nya eller kompletterande åtgärder genomföras.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Herrljunga kommuns verksamhet vid Altorpskolan AC uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garanterad undervisningstid, extra studietid, arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram samt arbetet med att åtgärda och följa upp kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Herrljunga kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Arbetet med elevers frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever, lärare, elevhälsa och rektorn uppger att elevers frånvaro registreras i skolans digitala lärplattform. Vid oanmäld frånvaro skickas ett meddelande till elevens vårdnadshavare när läraren rapporterar frånvaron i systemet, vilket görs samma dag.

Skolinspektionen har inför tillsynen tagit del av betygskataloger för nuvarande årskurs 8 och 9. I betygskatalogerna framgår att 11 elever hade streck (inget betyg pga. frånvaro) i minst ett ämne under vårterminen 2023. Lärare beskriver att elever som får streck har så mycket frånvaro från undervisningen att det inte finns något

betygsunderlag för läraren att bedöma. Skolinspektionen har även begärt att få ta del av exempel på utredningar av eleverna frånvaro. I handlingar från huvudmannen framgår att det inte finns några sådana utredningar på skolenheten. I rektorns skriftliga svar inför tillsynen anges att kuratorn har genomfört tre frånvaroutredningar de senaste 12 månaderna. Kuratorn i sin tur uppger att hen har genomfört två frånvaroutredningar.

Elever, lärare, elevhälsan och rektorn säger att det finns ett flertal elever på skolenheten som har mycket frånvaro. Det finns exempelvis "hemmasittare", elever som är sjukskrivna och elever som är på skolan men inte på lektionerna. Lärare, elevhälsan och rektorn uppger att det finns flera elever som har så hög frånvaro att det påverkar deras kunskapsresultat. Elevhälsan och rektorn berättar att skolans elevcoach ansvarar för att följa upp elevernas frånvaro, och en gång i månaden får elevhälsan och mentorer information om hur elevernas frånvaro ser ut. Detta bekräftas även av lärarna som säger att de gör frånvaroutredningar för elever som har en frånvaro som överstiger 15 procent. Lärarna kallar då till möte med elevernas vårdnadshavare samt att fyller i en blankett som lämnas till elevhälsan, där rektorn ingår. Lärarna uppger att det gjorts ett flertal frånvaroutredningar som lämnats till elevhälsan och rektorn, men lärarna vet inte vad som hänt med dem därefter. Elevhälsan säger att det, när de får information om elevers frånvaro, inte finns någon tydlighet från rektorn vilka utredningar som ska genomföras eller när. Det är enligt elevhälsan inte heller tydligt vad en frånvaroutredning ska innehålla. Kuratorn, som uppges ansvara för frånvaroutredningar, säger att hen endast genomför en social kartläggning, det vill säga samtalar med elever, vårdnadshavare och personal om exempelvis hur elever har det hemma, gör på fritiden osv. Även rektorn uppger att det inte görs frånvaroutredningar i samtliga fall där elever har längre eller upprepad frånvaro.

På frågan om vilka åtgärder som sätts in efter en frånvaroutredning, för att komma tillrätta med elevers frånvaro, ges ett fåtal konkreta exempel. En elev har erbjudits kontakt med skolpsykolog, i andra fall har extra anpassningar eller placering i särskild undervisningsgrupp genomförts. Rektorn uppger att det finns åtgärder som planeras för de elever där elevhälsan har gjort en frånvaroutredning. Rektorn kan inte svara på vilka åtgärder som har satts in, för att komma tillrätta med frånvaron, för de 11 elever som har streck i minst ett ämne. Rektorn säger även att han inte har meddelat huvudmannen om att frånvaroutredningar har genomförts. I huvudmannens riktlinje för skolnärvaro och skolpliktsbevakning framgår att elever som har en frånvaro över 20 procent ska anmälas till huvudmannen.

Rättslig reglering

I skollagen anges att en elevs vårdnadshavare ska informeras samma dag om att eleven varit frånvarande. Om en elev har upprepad eller längre frånvaro ska

rektorn se till att det startas en utredning för att utreda frånvaron, samt besluta och genomföra åtgärder för att komma tillrätta med elevens frånvaro. När en utredning av frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 17, 19 a och 22 §§, 3 kap. 7 och 9 §§ och 6 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i delar av skolenhetens arbete med elevers frånvaro. Av utredningen framgår att vårdnadshavare får information samma dag om elevers varit frånvarande, samt att frånvaroutredningar genomförs i flera fall. Dock så råder det oklarheter i vem som ansvarar för en frånvaroutredning, vad som förväntas ingå i den samt vilka åtgärder som ska vidtas efter en utredning. Utredningens fokus bör vara att kartlägga orsakerna till frånvaron, och att kartläggningen ska utgöra ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Utredningen visar även att rektorn inte har anmält till huvudmannen att frånvaroutredningar har inletts.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Herrljunga kommuns verksamhet vid Altorpskolan AC uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att besluta och genomföra åtgärder för att komma tillrätta med elevers frånvaro samt att anmäla till huvudmannen att en utredning om frånvaro har inletts. Utredningen visar att det görs insatser av både lärare och elevhälsan i syfte att utreda elevers frånvaro och att huvudmannen har rutiner för när det ska anmälas till huvudmannen att en elev har hög frånvaro. De delar som brister är att åtgärder för att komma tillrätta med elevers frånvaro inte beslutas och genomförs, samt att huvudmannen inte informeras att en utredning om frånvaro har inletts. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela ange Herrljunga kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Förebyggande arbete för trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med elever, lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att det finns ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Elever och lärare berättar att det tidigare har genomförts en enkät om trygghet och studiero, dock ej under innevarande läsår. Vare sig elevhälsan eller rektorn

känner till enkäten. Lärare berättar att insatser för att öka tryggheten har genomförts, exempelvis har duscharna i elevernas omklädningsrum byggts om och "Freetime" är numera alltid bemannad. Elever och elevhälsan berättar att elever i årskurs 7 genomför en trygghetsvandring med kuratorn för att kartlägga otrygga platser. Utifrån kartläggningen har till exempel elevernas schema ändrats och det har gjorts ommöbleringar. Trygghetsvandringen görs årligen med elever i årskurs 7 enligt elevhälsan, men någon uppföljning med eleverna i årskurs 8 och 9 genomförs inte.

Elever berättar att det finns elever i samtliga klasser som stör studieron, exempelvis genom att prata högt om annat än lektionens innehåll eller genom att gå ut och in i klassrummet. Detta bekräftas av både lärare och elevhälsan. Rektorn har fått till sig av flera undervisande lärare att det var otryggt och stökigt i en klass. Då genomfördes ett möte med elever, vårdnadshavare och personal i syfte att informera och diskutera lösningar. Effekten av mötet har enligt rektorn varit blandad, i vissa ämnen är det bättre men i andra ämnen har ingen förändring skett. För att förebygga bristande studiero samlas elevernas mobiltelefoner in och lektionens innehåll skrivs upp på tavlan. Elever berättar att de vid behov kan använda skärmar eller grupprum för att bättre kunna koncentrera sig på lektionerna. Specialpedagogen har gjort lektionsbesök i ett flertal klasser i syfte att observera studieron. En representant från elevhälsan uppger även att elevhälsan identifierat enskilda lärare som har svårigheter att skapa studiero, och att det skett möten med dessa för att försöka komma tillrätta med det. Dock så har det enligt elevhälsan inte lett till någon förbättring. I ett fall har den aktuella läraren haft problem med att skapa studiero under flera års tid. Elevhälsan och rektorn uppger att det sker samtal med elever om deras ordningsstörande beteende.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen).

Om en elev i förskoleklassen eller grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (5 kap. 9 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Plan mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inför tillsynen tagit del av Altorpskolans gemensamma plan mot kränkande behandling och diskriminering, som omfattar båda skolenheterna. I planen finns en redogörelse för hur föregående plans insatser har genomförts finns med. Insatserna läsåret 2022/23 var exempelvis Pronomenrunda, relationsskapande aktiviteter, gemensamt förhållningssätt i klassrummet, HBTQ-föreläsning samt Öppen dörr dit mentorer kunde besöka elevhälsan. Åtgärder som ska påbörjas under innevarande läsår är ändrad tid för Öppen dörr, mentorstid på måndag morgon, schemaändring för att eleverna inte ska ha gemensamma raster, bemanning av Freetime samt längre tider för frukost. Planen anger inte på vilket sätt eleverna har varit delaktiga och gör inte heller någon skillnad på de två skolenheterna.

På frågan om hur man kommit fram till åtgärderna i planen svarar lärare att eleverna tidigare hade samma rasttider vilket gjorde att det var många elever i korridorerna samtidigt. För att öka tryggheten justerades schemat. Elevhälsan uppger att de ökade tiderna för frukost kommer sig av att det skedde kränkningar där. Rektorn säger att det har varit otryggt och stökigt i korridorerna vilket är anledningen till att det alltid ska finnas en vuxen i Freetime. Personalen har enligt rektorn varit delaktig genom att de har läst den föregående planen och fått komma med revideringsförslag. Rektorn uppger att eleverna inte har varit delaktiga i något arbete med planen.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid skolan (6 kap. 8 § skollagen, 2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Herrljunga kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller planen mot kränkande behandling. Skolinspektionen vill dock framhålla vikten av att planen mot kränkande behandling ska avspegla och utgå från förhållandena som råder på respektive skolenhet, samt vikten av att eleverna görs delaktiga i arbetet med planen. Ärendet avslutas i denna del.

Modersmålsundervisning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I inkommen komplettering från huvudmannen framgår att det finns 23 elever på skolenheten som önskar modersmålsundervisning men som inte har sådan undervisning. Av en sammanställning i kompletteringen framgår att det inte finns minst fem elever i kommunen som har rätt till modersmålsundervisning i respektive språk och som önskar modersmålsundervisning. Enligt kompletteringen annonserar ansvarig chef kontinuerligt efter lärare i modersmål för att kunna få till stånd modersmålsundervisning.

Rättslig reglering

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om det är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet och om eleven har grundläggande kunskaper i språket. En huvudman är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om det finns minst fem elever som ska erbjudas modersmålsundervisning i språket som önskar sådan undervisning, och om det finns en lämplig lärare (10 kap. 7 § skollagen, 5 kap. 7-12 §§, 9 kap. 6 § skolförordningen, Lgr22, 1. Rättigheter och skyldigheter).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller föfattningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Jin Sarac Batifi

Beslutsfattare
Signerat av: Jin Sarac Batifi

X Madeleine Olofsson

Föredragande
Signerat av: Madeleine Olofsson